

مؤرخه خردیله جیل ادر

بانک کردستان

صفحه ۱

محرر کردی و فارسی
علی کمال و م . نووی

بوداخل شهر ولولابدل آبونه
۳ مانک دو ۶ مانک چوار
سالیکی ۸ روپیه به

بوخارج اجرت بومسطه
علاوه ده کری

تاریخ انتشار

۲ آگستوس ۱۹۲۲
سایمانی

(زمان گورزو رم رابوردو ایستا پالوان علمه)
(سلاح دسته صنعت بارقه تیغ و سنان علمه)

علمی ، اجتماعی ، ادبی ، فزنی یکی حر و سربست ملی به
هفته جاریک دردیچی

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

و سر محرو
مصطفی پاشا

اعلانات بدپرک
۳ آنه ده سینریت

بو همو شتیک مراجعت
به صاحب امتیاز اگری

بانک کردستان

نسخه یکی به ۲ آنه ده فروشری

۳ شربین تالی ۱۹۲۲ [جمعه] ۱۲ ربیع الاول ۱۳۴۱

سال ۱ شماره ۱۳

دو مکتب ابتدائی به ناوی بخدومان حضرت حکمداره وه
(رؤفیه) و (لطیفیه) تشکیل و به و نوعه یش بو نام
زانیان مساعده فرمورا . حقیقتاً ام اراده و همت
عالی به بو عموم کردستان موجب شکران و امتنانه و به
سبب ام تشکیلات مستحسنة وه له طرف همو معلمان
مکتبه کان مضطه یک تشکر و دعا بو حضرت حکمدار
که نیراوه بو اداره بانک کردستان عیناً او له زیره وه
درج کرا . و بانک کردستان به زبان صداقت عرض
تشکرات له خدمت حضرت حکمدار معارف پرور
دکا .

صورت مضطه

بو مقام سامی ریاست معارف تقدیم
به واسطه تصدیق تشکیلات تازی معارف وه
حسیکی علوی که حضرت حکمدار کردستان دام شوکته
درحق به مکاتب لطفاً و تنزلاً ابرازی فرموه حقیقت
مانوق همو حسیکی عالی به . ابرو له سایه اراده و فرمان
انجا حضرت حکمداره وه تشکیلات مکاتب موافق

حضرت حکمدار معارف پرور

له او روزه وه که حضرت حکمدار کردستان
تشریف مبارکی هیناوه ته سلیمان شو و روز بو آسایش
داخلی و امن و استراحت اهالی سعی فرموه فقط
له همو شت زیاتر چونکه کردستان احتیاجی به معارف
و تا ایستا حقیقتاً له محیط سلیمان دا مکتبکی موافق
و تشکیلاتیکی مناسب نبوه و له اصول تدریسدا تا
ایستا کس مسئول نکراوه . حضرت حکمدار وک بو
دوایتر اراده فرموبو ؛ بو معارفیش تشکیلاتیکی چاک
و مستعجلی اراده کردبو . له سر امه له طرف ریاست
معارف کردستان وه له نفس سلیمان دا له زیر اداره
مدیر رفیق حامی افندی که حقیقتاً له ازکیای شبان
وطنه مکتبکی اعدادی حوت صنفی (۳ صنفی رشديه به)
به ناو مبارک حضرت حکمدار یعنی (اعدادی محمودی)
و مکتب رشديه یکی جوی به ناوی جناب سپهسالار
شیخ عبد اقادو افندی به وه یعنی (رشديه قادریه) و

بنلری برلنگاندن و لیکولینرو هی برین
مرکز ژین لتوثیق و الدراسات
Zheen Center For Documentation & Research

اصول و نظام . معارف جيڪا پاڻ ٿر و تربيتات تازه جداً
سزاوار تقديره بالخاصه انتخاب رفيق حليمي افندي که
له اقتدار و فعاليت و وطنپروريدا معلوم همو ملت کرده
موجب تقدير و شکران کافة هيئت تعليميه به . له سایه
غيرت مدبر مومي اليه وه لظرف ام چند روزه دا له مکتب
نظام و انتظام تحصيل و تربيه به فعاليت و فدکاری یکی
تم ابراز ده کری . عموماً له مومي اليه راضي و له مدیریتی
خوشحالين اقتدار بشی معلوم همو لایکانه . بناءً عليه به
وامطة مقام ساميه ره بوخاکپای حضرت حکمدار اعظم
رفع تشکرات ناچیزانه ده که بن افندم .

معلم اعدادی محمودی کذا کذا کذا
صالح رفعت سعید صدق زیور احمد حمدي

معلم اعدادی محمودی معلم اعدادی محمودی کذا
محمد رمزی معید ادیب محمد زهدی

معلم اول رشديه قادريه معلم رشديه قادريه کذا
سعید زکی عبد العزيز عثمان عبد العزيز

معلم اول ابتدائية رؤفیه معلم ثاني ابتدائية رؤفیه
سید عاکف احمد

معلم اول ابتدائية لطيفيه : احمد حمدي

§

ورقه یکی وارده عيناً درج کرا :

روزی ۵ ایلول ۹۲۴ که مامورین سامی حکومت
بریتانیا بنا به امریک که وریان گرتبو له سلیمانی
رویشتن و عموم امور اداره بان تودیع به جناب جلالتماب
شیخ عبد القادر افندی کرد خاص و عام دیانوت که
ایتر امنیت و آسایش له کردستاندا نابی .

کاروان ناتوانی آمد و شد بکا ، ریکا و بان
اگیری ، انواع قتال و شورش رو ادا . لله الحمد خلاف
تصور ام خلقه له زمان سابق و اسبق باشتر بو تدویر
امور حکومت جناب مشار اليه شیخ عبد القادر افندی

ریکا بذل مقدرت و غیرتین فرمو .
له او مدتها هتاو کو حضرت حکمدار زی شوکت
کردستان شریفی واصل سلیمانی بو له سایه خداوه له
داخلدا به قدر ذریک بی انتظامی روی ندا و له
خارجیشدا له جاران زیان امنیت و آسایش بینرا و
مشاهده کرا . که امه دلالت له تنویر افکار ملت اکا
و بو ترقی و تعالجان نشانه به .

له پاش شریف هیئانه وه حضرت حکمدار
کردستان دام شوکت ایتر ملت کو ته حال وفاه و
استراحتیکی وهاوه که امثالی نینراوه - و هر و کوله
نسخه (۱۰) بانک کردستان ندا نشر کرا بو دس کردن
به ایش و انتظام امور کردستان هیئتی رؤسای محترمه
با اراده علیه تعیین فرموران تعیین فرمونی ام هیئت
رؤسای محترمه به که له ذوات ذی اقتدار و نامدار
هل بزرگوارون تشکیلاتیکی موقتی به .

هتاو کو جناب مندوب سامی دولت نفیمة بریتانیا
که له بغداده هر و کو وعدی فرمو وه موافق خریطه
عموم لوا و قضایان کردستان الحاق فرمویت اوسا به
اراده حضرت حکمدار دام شوکت له کرکوک و اربیل
و له زاخو و عقره و عمادیه و دهوک و صلاحیه و خاتین
و سایر بلاد کردستان رجال محترمه دعوت و تشکیلاتیکی
دایمی اجرا کری امید . ان هیه انشاء الله فوق مای تصور
ام کردستانه مان اه به حکومتی که روحانیت حکمداران
پیشوی کرد شاد بی و له صفحه تاریخدا هتا دنیا آخر

دهبی ام ناوه گوره به حکمدار اعظم كردستان حضرت
(محمود اول) به کمال تعظیم و تجلیل تقدیس بکری
و من الله التوفیق —

ریاست امنیت عمومی

**

تشکر و بیان ممنونیت

وارسته عرض و بیان که جناب مندوب سامی
حکومت نجیمة بریتانیا که له بغداده بو باردناوهی
حضرت (حکمدار كردستان) دام شوکته بذل همی
فرمو و ایستایش بو انتظام حکومت كردستان و الحاق
کردن او جیکایانه که داخل كردستانن به سلیمانی مشغوله .
له ام خصوصه و کو خبرمان زانیوه جناب میجر
نویل و کیل نجات مندوب سامی که ایستاه کرکوک
له کل جناب میجر ادمونس مشاور کرکوک زور خیرخواه
ملت کوردن و بو ترقی حکومت علیه كردستان سچی
و کوشش افرمون لبر امه عرض تشکر و بیان
ممنونیت مان له خدمتیا نا هیه .

ریاست امنیت عمومی

رئیس شرع و عدل

له هیئت رؤسای (قابینه) حکومت كردستان دانا
ایستایست شرع و عدل به وکالت ایفا دکرا .
اجاره به نظر مستخبرات مخصوصه مانوه له بغداد له
مدرسین کرام و علمای به نام عراق مرحوم و مشهور
قره طاعی (له داخلی سلیمانیا به) شیخ عبد الرحمن افندی
زاده شیخ علی افندی با اراده حضرت حکمداری
طالب و تعیین فرموروه و ام ذاته یش له بغدادوه
حرکتی فرموه .

**

له سر اراده علیه حضرت حکمداری تعلیمنامه طاقم
عسکری که له طرف هیئت عسکریه وه به کردی ترجمه
کراوه له مطبعه حکومتدا طبی در دسته .

اعلان رسمی

بو عموم آغا و کویخا و اهالی دیهات كردستان
دزی و جرده بی وسایر معاملات بی شرعی و بی
معنا لم روزه دا له هو وختی زیاتر عیب و گناهه چونکه
امرو روز برایتی و دوستی و خدمت دین و ملت .
به تحقیق بزائن ام نوعه حرکانه بی معنایه نتیجه هر
ندامت و پریشانی به . له حدود و سنوره دیهاتی دزی
و جرده بی وسایره رو بدات بهو دیهاته تضمین اگری
و اهالی او جیکایانه تجزیه اگری فاعله که شتی که دوز رایه وه
بنوعی تجزیه اگری که بی به عبرت بوخوی بوهمو عالم
و حتی طیارهش سوق اگریته سرام نوعه جیکایانه که
بو مباردمانیان بکات . لبر اوه ایترابی وازلم حرکات و
معاملاته بینن . لازم بو له بدیشه وه بوتان اعلان
بکری .

۲۹ - ۱۰ - ۹۲۲ ملک كردستان

محمود

[بانك كردستان] كُ تَرِكْه قَسْمِي :

حقیقت كردستان

مابعد

برده پهلو بیلرک ساسانیان طبقه سندن اولوب بین
العرب (یزدجرد) اسمیله معروف اولان پادشاهلرک
اصل اسملری کردک خداوندی یعنی صاحبی معناسنه
(یزدگرد) اولغله ادعایر و جهله بو قومک موسوم
اولدینی گرد نامنیک جنکیزدن دها قدیم ایدوکتی و
سنا برن و بعضی اجنبی مؤرخلرک ادعایر کبی کرد ویا

کرت کله سنک جنکیزلر زماننده غربی ابرانده بولنان
اقوامه تعین ایدلمش اولان اجنبی مامورلردن عبارت
اولادینغی بزه صراحتاً کرستردیکی کبی نوشیروان و
احفادی زماننده ایران قدیمک مهم بر قسمی کرد
قومندن عبارت اولدینغی اثبات ایدر .

کردلرک ماضیسی

فرس قدیمک پهلوی عنصر اکبری دیمک اولان کردلر
بدایتلرده کردستان شمالیده آذربایجان هوایسیله آکباتان
(همدان قربنده) جهتلرنده تأسیس حکومت ایدن و
شمدیکی ملیانیه قصبه سنک قسم شرقینده او تاریخلرده
آیروجه بر حکومت شککنده یا شایان آلانلره برلشهرک
بیوک بر سلطنت تأسیس و چوق دفعه لرتوریلرله یابلری
دخی حوزه حاکمیتلرینه آملغه آسیده بیکارجه سنه لر
استقلالیتلرینی ابراز و حتی کندیلرله هم قوم هم مذهب
اوله رق جنوبی کردستانده متمکن اولوب جوار حکومت
سائره طرفندن محرم طانیلان فرس حکومتنه قارشودخی
تفوق و اقتدارینی اظهار ایلمش اولان مادلرک احفاد
وانسانندن اولدقلری توارینجیجده مضبوط اولدینغی کبی
پهلویلرک سامانیان دورنده کی بارلاق حکومتلری و ظهور
اسلامدن سوکره دخی بیوک بکوک متعدد مستقل کرد
حکوماتی جهانک معلومی ایکن احوال عالمندن و حتی کرد
اسمنک نه دیمک اولدینغندن و بو قومک عشایر و قبائلنک
لسانلر میلرندن خبردار اولمان بعض جهلانک و یکی
توره دیلرک کردلرک بر ماضی به مالک اولدقلری حقه نه کی
ادعالرینه قارشو اوزون او زادی به بسط مطاعات ایتمکدن
ایسه مختصر جوابله مقابله کانیدر که بو جوابده هر کرد
ایچون مدار افتخاردر :

کردلر ظهور اسلامدن اول کیخسرو و نوشیروان و
ظهور اسلامدن سوکره دخی جهانک مظهر حرتی
ارلان سلطان صلاح الدین ایوبی واک صوک زما لرده

ظهور ایدن کریم خان زند کبی عادل مدنی حکمدارلری
کوسنرمکه مستحقین اضایلرینی یاد ایتدرولر . کردلده
ازمنه قبل التاریخیه ده نمرودلر دخی چیقمشلر ایسنه ده
حضرت ابراهیمی یا قدران نمرودک عدالت عزمننده کی
بر فضیلت غره منکره سیله ینه کردلر افتخار ایده بیلورلر
شویله که او زمان دنپانک اک بیوک حکمداری اولان
نمرودلر (مصرده فرعونلر ادعای الوهیت ایتدکلری
کبی) کردستانده قوم نظرنده اولمز و باقی اولدقلری ظن
ایدلرکنرندن کدرجه ده اولمز معناسنه کلان نمرود لقبه
طانتشلردی . ایشته بو نمرودلردن برلسمی قومنک آیین
مقدسنه قارشو عظیم بر تجاوزده بولنان و کندی تبعه سنندن
برلسمنک اولادی اولان حضرت ابراهیمی حضورینه
جلب ایتمش و قران عظیم الشانده رب العبادک بیانتندن
اکلاشیله جنی اوزره هیچ بر تحقیرات یا بدپرزدن اول
جرم واقمک اعترافی علی ملائ الناس دیکله مش یعنی
ابراهیم علیه السلامک استجواب و محاکمه سنی یولیه
اجرا و ایفاسندن سوکره محضاً او زمانک قانوننده اجرای
معدت نیتیه تجزیه سنه امر ایتمشکه بو عادلانه معامله
تاریخ نقطه نظرندن نتمید ایدیله من .

ینه توارینجک شاهد اولدینغی اوزره بابلی ضبطندن
صکره کلدانی معبودلرینه حرمت ایدوب یهودیلری
اسارتدن قورتاره رق معبدلرینک اعمارینه مساعدده و
بخت النصرک قدسدن آلمش اولدینغی فیمتلی اشیای
مقدسه یی او مظلوم قومه اعاده ایدن پهلوی قدیمدن
کیخسرو ضبط ایتدیکی ولایانده دیانتک لسانک عادات
ملیه نک تعامل محاپنک سر بست بر اقلسنه حتی اردولرده
بولنان مختلف قوملرک کندی قیافت مایلمرینه شیبه
ایسه اکسالرینه عدالت تامه اوزره محاکماتک جریاننه
ویر کولرک شکل اراضی به اهلینک درجه تحملنه گوره
تعیننه یا تختدن آیلرجه مسافده اولان مصر کبی اوزاق

و مذهب و اخلاقه كندی قومنه كلياً مباین اولان بر
 دیاره کیرر کیرمز اها ایلسنك رفاه و سعادت ایچون کانه
 مشكلانی افتحام ایله برابر قنالمر حفرینه یوللر انشاسنه
 بیوکلك کوسترمشدرکه بو مساملاتی بوکونکی مشاهیر
 حکمداران ایچون نمونه امتثال اولمسنه شایاندر .

گردی و گرجی کله لرینك آره لرنده کی

مناسبات لفظیه و بو بایده کی مطالعه

روس متبیینجه کرد ایله — گرج — آره سنده
 مناسبت لفظیه اولدینی و حتی بعض تاریخلرده کردلر
 قدیم زمانده بر قاج دفعه عموم قفقاسی بیله ید ضبطه
 کچیرمش اولدقلری ادعا اولتور . و فی الحقیقه آخسنه
 قارص ، روان ، باکو و حتی باطومسه یقین عمللرده
 اهمیتی مقدرده کرد بولونشنه و کرده بریای لسی
 علاوه — بیله گرجی به لفظاً مشابهته نظراً پهلویلرک
 گرجستانی ده استیلا ایتش اولدقلری هنکاملرده
 رأس کاره کچمش و امور اداره بی الیه آلمش اولان
 کردلره اضافتاً اها ایلسنه کردی ، گرجی دینلمش
 اولسی وارد خاطر اولیورسه ده لفظاً اولان بو وجه
 شباهتک حقیقتی کلامق ایچون اوزون تبعاتنه متوقفدر
 شرفنامه نك بیانامه استناداً دقتور فریج دخی کندی
 اثرنده قفقاس جنوبی بایده کی کردلردک و قتیله مستقل
 حکومتلر اولدینی ذکر ایله مشدر .

مابعدی وار

•••

بو سفر

کردستان شم الیده « امیر » نامنده بر کرد ادیب

محرر نك مطبعه منزه ارسال بیوردینی —

بر صدای حق

یوقدر جهان سینهمه عالمده آشنا

سرجستوجوی حقه ، بیوک درده میتلا ...

طوبلرله ، بومبالرله ، به کلماز کلام حق .
 کورماز قلوب عالیله کذب و ریادوا ...
 قصده ، هوایه ، حسه کوره حق دکشمه ده
 هر پرده کره اولمده حق باطله فدا .
 خدمت ایدر تغلبه هر کس حقو قیون ...
 صر صمش و میل ایدر بوکا هیچ ایتمادن حیا
 حقه ، سرو تک یری یوق ؛ کرده ، بزره
 ارباب حقه باری سک اول یاور ، ای خدا !
 هپ لوٹ حرص نفع و ریایا ... هر طرف جهان
 آلوده فضاحت و بطلان و افرا ...

وجدانی ، قایی ، حوصله سی ، بونجه خانق اه !
 طاشدنیدر ؟ نه در بو ! الاهی نه ابتلا ؟
 دهرک خطای رؤیت و قهرنده بی حضر ؛
 انصافی رهبر ایتملی وجدانه اقتدا ! ...
 هر ملت الیه ایتمده کندی حقوقی ؛
 یوقی شو اسکی ملته برحق اعتلا !
 کردک مقدراتی سیاست کھی دول
 بعد مجرد گده دها بر کوچک مها

ملکی ، حیاتی ، تروتی بر ظلم بی امان
 دست تغلبنده ... دها بولمادی دها ؛
 بر عصر اصطفای دینه جک عصر حاضره
 عاطلری ازوب سیله جک عصر اصطفای ! ..
 نور هدایتکه او یاندر شو ملتی —

جهل و تعصبی بیقان ای دین مصطفی ! —
 آه ای زواللی ملت ای کرد بی خبر !
 ای غم کسار محنت و قهر و شر و جفا ! ..
 بیوت ، آت ، ردای مسکنتی ، بار محنتی .
 ای کرد ایت شهرامت و عز مکه ارتقا !
 الله رضاسنه ، پیغمبر عشقنه ؛
 آرتق براق نفاق و شقاقی ، یتر دها

الرؤسا [که الحق صداقت و خيرخواهيان مصدق عامه
مساعده فرموراره که ام نوعه مساعدا تانه همو بو
تشويق و ترغيب معارفه . بانك كردستان که مطابن بو
حضرت حکمدار قدردان مفاد بيت بالای غزته کانی
تقدير و بو نشر معارف همت بلندی همو روزی تجلی
دکا از دل و جان عرض تشکر و بو دوام عمر و
اجلالی له یزدان بانك نیاز و تضرع دکا .

اعلان

نومرو - ۲۵

له محله کو یزه خانوبك که ملك سعيد ابراهيم بوه و
ارثاً بو رشيد و عبدالله نووی کو رانی مورونه لسر
مراجعت نووی طاب ازاله شه - یوعی کراوه و اصولا
اخبار به له دائرة طاپووه تنظيم و به عبدالله تبليغ کراوه
بنا لسر در کتار مختار محله مذکوره مرقوم رشيد محل
افايتی مجهوله بناء عليه بو کرين حصه نووی اگر طالبه
له تاریخ ام اعلانه وه تا مده ۳۰ روز تر مراجعت به
دائرة طاپوی سلیمانی بکا اعلان کرا .

۱۹۷۷ تشرین اول ۹۲۲ . امور طاپو
فائق

نومرو - ۲۶

داخل ناحیه سمرچنار له دی کانی بان يك پارچه
زمین براو که به زمین کانی صفر مشهور و شرقی نه اوی
کانی بان و بناوان جوکه کاک احمد غربی و جنوبی به
چم و خرايشاه و راه دارد بولاق شمالی به جوکه کانی
صغر و زمین حامد افندی محدود به بی طاپو له تصرف
موقرینه من کوته پچکوله دا بوه و ۳ سال لمو پیش تا ایستا
بناو وقفه وه تصرف کراوه لسر تذکره . امور اجرائی
سلیمانی که بتاریخ ایلول ۳۲۸ و ۱۵۷ نومرو به مجددا
بنام وقفیت من کوته پچکوله و متولی اوسته احمد پسری
عبدالله آغا ربط طاپو اگری لوزمینه داهر کس علاقه یکی
هیبه تا مده ۳۰ روز تر مراجعت به دائرة طاپوی سلیمانی
بکا اول دفعه اعلان کرا .

۲۵۷۷ تشرین اول ۳۳۸ . امور طاپو : فائق

له مطبعة حکومت له سلیمانی طبع کرا .

هر مانتك طانندی بو کون غصب اولان حق
سیاکیك ، گورن ، حقوقکی ایت سکنده ادعا ؛
طوغرول ، صازل ، سلاحگه ، عند اللزوم
ایتمك كرك سلاح ایله تأیید مدعا ...
کرد بکاری ، بیوکاری ، بالخاصه ضابطان ؛
هپ برلشوب اتلملی طور مق دها خطا ...
ای شیخ و سید و علما ! .. بر صدای حق ؛
ارشاده دعوت ایتمده ، حی علی الصلا ...
کورديك علو همتی وار ، صولتی یمان ؛
اولسون لوای دواتی هر برده رونما ؛
کرد ارلرنده شمیدیه برقاچ صلاح الدین
البت چقار شو مانه بر اکل دها ! ..
آك ابتدائی حق مصرأ طانیمان ؟
کرد آیسنده منجلی بر نور مقتدا ! ..
کرد آییسی مؤبد و حاکم [امیر] اونك ؛
عزمنده روح اعظم [ایوب] ییشوا ...

عرض تشکر

له روزیکه وه که حضرت حکمدار شرفوار دسلیمانی
بون بو نشر معارف هر همتی که لازم بی دریغی
نه فرموه . و له سایه ام همت خسروانه بوه وه له چند
روزانه دا له نفس سلیمانی مکتبیک اعدادی هفت
صنفی و مکتبیک رشیدیه جیانی و دو مکتب ابتدائی
تشکیل کرا . و بنا له سر تنسیب هیئت رؤسا و
آرزوی عامه ام مکتبانه بناو مبارک خویان و بناو
برادر والاشانی جلالآب حضرت شیخ قادر و بناو
مخدومان حضرت ملك شیخ رؤف و شیخ لطیف ناو
نرانیان (یعنی اعدادی محمودی ، رشیدیه قادریه ، ابتدائی
رؤفیه ، ابتدائی لطیفیه) مساعده فرمورا .

له کل امه پیش بو معاونت غزته می بانك كردستان
که دوام نشریاتی بی و بو همولایك بنیروی بناو
اجرت طبعیه و کاغذ له اداره خانه غزته هیچ مطالبه
ناکری بوا مه له جانب رئیس داخلیه [وکیل رئیس